

Er Obamas USA exceptionel?

Stephen Brooks, 2013

American Exceptionalism in the Age of Obama

Routledge, New York USA

154 sider, £24.99 (paperback)

Til trods for den voldsomme stigning i antallet af profetier om USA's snarlige fald som supermagt i kølvandet på USA's relative tilbagegang i indflydelse, er USA fortsat en exceptionel nation. Det er den kontante udmelding fra Stephen Brooks, der i sin nye bog argumenter for, at de to debatter er forskellige og bør holdes adskilt. "American exceptionalism" er et omstridt historisk begreb, der grundlæggende hævder, at USA er kvalitativt anderledes end andre stater som et resultat af landets særlige historie. Det opstod før USA blev en supermagt, og selvom USA's velstand, magt, og indflydelse sidenhen er blevet forbundet med begrebet, er American exceptionalism ikke betinget af USA's supermagtsstatus.

Brooks baserer sit argument på en undersøgelse American exceptionalism indenfor fem områder: Forholdet mellem individ og stat, religions betydning, USA's rolle i verden, forfatningen, og den amerikanske drøm (i form af socioøkonomisk mobilitet). I sin gennemgang skelner Brooks mellem American exceptionalism som politisk narrativ i den indenrigspolitiske debat og som en realitet i forhold til USA's rolle i internationale affærer og i sammenligning med andre lande. Brooks afgørende påstand er, at der er tale om mere end blot et narrativ, og at USA forbliver exceptionel, på trods af at landet på nogle punkter i dag er mere lig andre vestlige demokratier end tidligere (16). Samtidigt med at han hævder, at USA er reelt exceptionel, konkluderer han endvidere, at fortællingen er så stærk som aldrig før: "Indeed, in the age of Obama, the narrative of American exceptionalism is perhaps a more influential political force in the domestic politics of the United States than at any point in the country's history since the heyday of Manifest Destiny." (125).

Brooks starter med at placere debatten om American exceptionalism i dens nuværende kontekst af den økonomiske krise, valget af Obama i 2008 (der er blevet beskyldt for ikke at tro på American exceptionalism) og den verserende debat omkring USA's relative tilbagegang i forhold til fremadstormende økonomier. Dernæst introducerer han de historiografiske positioner inden for studiet af American exceptionalism, som også løbende bliver inddraget gennem bogens tematiske kapitler.

Det er en overordentlig vanskelig opgave at skrive en balanceret og nuanceret bog om et så politisk følsomt og svært håndterbart emne som American exceptionalism. Ikke desto mindre lykkes det langt hen af vejen for Brooks, selvom man selvfølgelig kan være uenig i hans konklusion om, at USA er exceptionel. Hvorvidt man accepterer den påstand afhænger i høj grad af, hvordan man definerer exceptionel. Hvordan opstiller man mål for, hvad der kræves, for at noget kan betegnes som exceptionelt? Det er et vanskeligt spørgsmål at besvare – ikke mindst når man beskriver emner, der ikke altid er kvantificerbare. Og Brooks giver da heller aldrig en tilfredsstillende definition for hvad, der skal til. Brooks anvender nemlig primært kvalitative analyser af historiske tekster, den offentlige debat, politiske taler, medier og kultur. I kapitlerne om religion, udenrigspolitik og den amerikanske drøm inddrager han dog kvantitative undersøgelser, hvoraf nogle sammenligner USA med andre lande. Brooks holder dog fast i, at studier af den offentlige debat giver en bedre indsigt i betydningen af ideer, symboler og institutioner end statistik, som klart er brugbar, men

ofte kan være misvisende (11). Han betegner selv sin tilgang som 'induktion informeret af filosofi og historie' i stil med den anvendt af Alexis de Toqueville i hans klassiske værk 'Demokrati i Amerika' og den franske filosof Bernard-Henri Lévy, da han rejste i sin landsmands fodspor i 2005.

Kapitlet om forholdet mellem individ og stat giver en overbevisende gennemgang af, hvorledes amerikanernes syn på statens rolle og individets frihed adskiller sig fra dem, man finder i andre vestlige demokratier, og Brooks forklarer fint, hvordan dette bidrager til den voldsomme modstand imod Obamas sundhedsreform. Brooks sporer to strømninger i amerikansk tænkning omkring individuel frihed: Frihed fra statsindblanding eksponeret af folk som Thomas Jefferson, David Thoreau og Ronald Reagan. Og frihed betinget af statsindblanding som det kom til udtryk i Franklin D. Roosevelts *New Deal*, Lyndon B. Johnsons *Great Society* og senest *Obamacare* (34). Den førstnævnte er langt mere dominerende i USA end i andre vestlige demokratier, og sammen med en udbredt mistro imod staten er det ifølge Brooks afgørende for USA's exceptionelle status i forholdet mellem individ og stat.

I behandlingen af religion kombinerer Brooks analysen af historiske strømninger med en række kvantitative undersøgelser. Han afviser, at USA's skulle være på vej imod en tiltagende sekularisering og hævder i stedet, at religion med dens enorme indflydelse på både indenrigs- og udenrigspolitik kan siges at være det mest afgørende element af American exceptionalism (45). Ifølge Brooks indtager religion og tro en særlig fremtrædende rolle i det offentlige rum og den politiske debat, som man ikke finder andetsteds i vestlige demokratier. Det er med til at forklare, hvorfor emner som abort og homo-ægteskaber optager så meget plads i samfundsdebatten (48).

Ovenpå otte år med George W. Bush blev valget af Obama hilst velkommen over det meste af verden. Ifølge Brooks var en afgørende del af forklaringen på Obamas popularitet, at store dele af omverdenen opfattede Obama som en præsident, der ikke tog American exceptionalism som sit udgangspunkt for USA's forhold til resten af verden (61). Brooks hævder videre, at uanset hvad man måtte mene om amerikansk udenrigspolitik, er det en realitet, at USA's indflydelse siden Anden Verdenskrig har været exceptionel (62). Som han også viser, går American exceptionalism i internationale forhold dog længere tilbage end USA's status som supermagt. Fortællingen starter med puritanere og deres forestillinger om at være et udvalgt folk med en særlig mission, som det blev artikulert af John Winthrop på vej over Atlanten i 1630. Fortællingen har siden ændret karakter og mest nævneværdigt gået fra at være religiøs til i højere grad at være politisk, men grundtanken består. Brooks behandler desuden kort betydningen af USA's opfattelse af at være isoleret fra resten af verden – og hvordan denne har ændret sig siden terrorangrebet den 11. september, samt en håndfuld statistikker omkring amerikanernes syn på blandt andet militær magt og international engagement. I sin konklusion argumenterer Brooks for, at USA vil forblive den afgørende magt i international politik for nu – militært såvel som økonomisk (133).

Herefter vender Brooks tilbage til det indenrigspolitiske, hvor han i sin gennemgang af forfatningens exceptionelle rolle for det amerikanske samfund behandler fire nøgleelementer: Begrænset statsmagt, veneration for forfatningen, original hensigt og suverænitæt (85). Det følges op med et kapitel om den amerikanske drøm, og det er det kapitel, hvor Brooks argument står svagest. Baseret på en lang række statistikker konkluderer Brooks noget modvilligt, at USA ikke længere er exceptionel, når det kommer til social mobilitet: "What was once a solid pillar of American exceptionalism no longer distinguishes America from other affluent democracies. But Americans, including Black and Latino Americans, continue to believe in the dream." (117). Slutningen af citatet rummer Brooks' argument om, hvorfor USA alligevel bør

betegnes som exceptionel. Trods et de facto fravær af en særlig socioøkonomisk mobilitet i USA lever troen på den amerikanske drøm fortsat i bedste velgående, og ifølge Brooks er den exceptionel.

Brooks konkluderer undervejs, at enkelte faktorer som amerikanernes religiøsitet (45) og USA's overlegne militærmagt (82) hver især alene er nok til at retfærdiggøre, at USA betegnes som exceptionel. Det fremstår som en noget tynd konklusion. Ikke mindst fordi en betegnelse af USA som exceptionel alene på baggrund af militærmagt, som Brooks tilslutter sig på side 82, ikke lever op til hans indledende definition af American exceptionalism som noget kvalitativt, der ikke er bundet på USA's stormagtsstatus. Hvis det skal give mening at tale om American exceptionalism, må man kunne dokumentere, at USA skiller sig afgørende ud på en række parametre. Ellers er påstanden for let at skyde ned med henvisning andre landes exceptionelle status på enkeltområder.

Sådanne lidt letkøbte konklusioner er dog mindre skønhedspletter i en ellers velskrevet og velunderbygget bog. Der er tale om et meget ambitiøs værk, der afdækker en bred vifte af samfundsområder over en enorm tidsperiode på et meget begrænset antal sider. Det betyder nødvendigvis, at der til tider er tale om en lidt flygtig behandling af de forskellige emner som for eksempel kapitlet om religion, der bare fylder 17 sider. Man savner derfor til tider en dybere behandling af emnerne, og enkelte steder kan man stille spørgsmålstegn ved Brooks prioriteringer. Det er så meget desto mere imponerende, at Brooks alligevel formår at kondensere så store mængder materiale til en sammenhængende fortælling, uden at den røde tråd går tabt.

Brooks har begået en bog, der på imponerende vis samler de vigtigste argumenter og historiografiske positioner inden for studiet af American exceptionalism – både de der bekender sig til begrebet, og de der kritiserer det. Alle hovedværkerne omtales, og der leveres en række illustrative citater. På den måde fungerer bogen som en god introduktion for læsere, der ikke er bekendte med feltets litteratur. Samtidigt formår Brooks at fremstille et klart og provokerende argument, der gør bogen til et interessant indspark i den tilsyneladende uendelige debat omkring, hvorvidt USA er en exceptionel nation. Den er således også interessant læsning for eksperter inden for feltet, og uanset læserens baggrund vil bogen oplyse og provokere på samme tid.

Rasmus Sinding Søndergaard

Ph.d.-studerende, Center for Amerikanske Studier, Syddansk Universitet